

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Ügyszám: J-4188/2008.

Tárgy: Kámoni Arborétumból kikerített fa

I. A panasz

A panaszos 2008. augusztus 29-én állampolgári beadvánnyal fordult a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához (a továbbiakban: Biztos) a Kámoni Arborétumból kikerített mamutfenyővel kapcsolatban. Beadványában írtak szerint: „*egy igazi városi út megépítésének a mamutfenyő az akadálya. az Arborétum tervezett és alkotmányellenes megcsonkítása mellett. (...) Most a senki földjére, kerítésen kívülre került és – félelmeim szerint – Kaczmarski jegyő úr ősszel – a vegetációs időszak beálltával intézkedik a más ügyis «beteg», értéktelen, nem védett fajfa kivágásáról...*”

Beadványban a beadványozó arra a kérdésre is várja a Biztos választát, hogy a Saághy utcában kiépített parkoló csapadékvízvezető rendszer kellő gondossággal, jogszerűen valósult-e meg, illetve az engedély nélküli olajleválasztóval ellátott gép-mosó rendszer kikerülő szennyvíz bekerülhet-e az engedéllyel rendelkező befogadóba?

A fentiek alapján kérte az ügyben esetlegesen előfordult, a környezet védelmével kapcsolatos jogokra vonatkozó alkotmányos visszasságok kivizsgálását.

II. A hatáskör megalapozása

A Biztos eljárásának alapja az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) bekezdése, mely szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését kíséri figyelemmel, értékeli és ellenőrzi, amelyek biztosítják a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását.

Az Obtv. 16. § (1) bekezdése alapján az állampolgári jogok országgyűlési biztosa jár el minden olyan ügyben, amelyben valamely hatóság, illetve közszolgáltatást végző szerv tevékenysége a beadványt benyújtó személy alapvető jogaival összefüggésben visszasságot okozott. A biztosi eljárásnak azonban feltétele, hogy a beadványozó minden a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőséget - ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – kimerítse, ideértve azt is, ha a jogorvoslati lehetőség számára nincs biztosítva.

Ezért annak vizsgálata, hogy a hatóság miként ellenőrzi a használatbavételi engedélyben foglaltak megvalósulását, illetve az engedély nélkül végzett tevékenységet – azaz a hatóságok eljárásának ellenőrzése az állampolgári jogok országgyűlési biztosának feladatkörébe tartozik. A csapadékvízvezető rendszerrel, illetve az olajleválasztóval kapcsolatos kérdéseinek megválaszolása nem tartozik a hatáskörömbé.

A fentiek alapján a Saághy utcai mamutfenyővel kapcsolatos kérdésére az alábbi állásfoglalást adom.

III. A tényállás

A/. Érintett szervek megkeresése

A beadványban foglaltak megvizsgálása érdekében 2009 márciusában az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 18. § (2) bekezdése alapján tájékoztatást kértem a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatójától, valamint az Őrségi Nemzeti Park igazgatójától. A megkeresésben tájékoztatást kértem az alábbi kérdésekről:

- hol, milyen helyrajzi számú ingatlanon található az érintett növény, és az „elkerítést” megelőzően/jelenleg az érintett ingatlan felett ki rendelkezett tulajdonosi jogosítványokkal;
- az érintett mamutfenyő, illetőleg az ingatlan természetvédelmi oltalom alatt áll-e;
- milyen előzményei vannak a beadványozó által kifogásolt elkerítésnek, és mi annak indoka;
- mi lett az érintett mamutfenyő sorsa az elkerítést követően.
- Volt-e bírósági eljárás az elkerülő út kapcsán, milyen tárgyban és milyen határozattal zárult az eljárás.

B/. Zöldhatóság álláspontja

Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatója 2009. április 15-én kelt levelében arról tájékoztatott, hogy a beadvánnyal érintett mamutfenyő a 1216/5 hrsz-ú belterületi ingatlanon álló egyed. Ez az ingatlan a Szombathelyi Erdészeti Zrt. tulajdonában áll, „kivett beépítetlen terület”-ként nyilvántartott a földhivatali nyilvántartásban. A mamutfenyő hazánkban nem minősül védett növényfajnak, és a megjelölt belterületi ingatlan nem áll, és korábban sem állt hazai, vagy európai uniós természetvédelmi oltalom alatt, és nem része a Kámoni Arborétumnak sem. A beadvánnyal érintett mamutfenyő nincsen elkerítve, a Saághy István utcán található, szabadon megközelíthető.

A Kámoni Arborétumot érintő elkerülő út vonatkozásában a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség, a 89. számú főút Szombathely északi tehermentesítő útjának környezetvédelmi engedély kérelmét 516/20/1996. szám alatti határozatával elutasította. A beruházó fellebbezését követően a másodfokon eljáró Környezetvédelmi Főfelügyelőség az elutasító döntést H-1120/14/1996. számú határozatával helybenhagyta. A 89. számú főút szombathelyi északi elkerülő szakasza későbbiekben új, az arborétumtól északra vezető nyomvonalon valósult meg.

C/. Szombathelyi Erdészeti Zrt. álláspontja

A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatója levele mellékleteként elküldte számomra a Szombathelyi Erdészeti Zrt. 2008. szeptember 8-án kelt tájékoztatását a Saághy utcai mamutfenyőt illetően. E levélben írtak szerint a Saághy István Erdészeti Információs és Ökoturisztikai Központja előtt álló hegyi mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*) egészségi állapota átlagos, érdemi károsodás nem figyelhető meg rajta. A lombzatban tapasztalható – szeptemberben tapasztaltak szerint – sárguló vagy már elszáradt levelek a természetes lombhullás folyamatának látható részei. Az erdészet ebben az időszakban vizsgált több egyedet: a Kámoni Arborétumban – a Saághy utcai mamutfenyőtől kettőszáz méterre álló – idős mamutfenyőjét, a Jeli Arborétum, a bejcgertyánosi csemetekert, Nemescsón a falu, Kőszegen a városban illetve a Stájerházaknál álló, valamint Nagycenken a Széchenyi-kastély parkjában álló egyedeket, és valamennyinél tapasztalható volt a lombhullatás, amely természetes folyamat és nem lombvesztés.

Az új bejárat előtt elkészült térburkolat színtézése úgy történt, hogy az a csapadékvíz a mamutfenyő tövéhez vezet. A térburkolat olyan szerkezetű, hogy mintegy egy év elteltével áttereszti a lehulló csapadékot. Az időjárás kedvezőtlené válása esetén az erdészet a mamutfenyőhöz közel álló udvari vízcsappal kívánja a szükséges vízpótlást megoldani.

A monumentális fára az erdészet úgy tekint, mint amely a Saághy István Erdészeti Információs és Ökoturisztikai Központ lehetséges jelképe.

D/. Őrségi Nemzeti Park álláspontja

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója válaszlevelében arról tájékoztatott, hogy a beadványban szereplő Szombathely belterület, kivett beépítetlen terület megnevezésű ingatlan, amelyen a kérdéses egyed áll, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. tulajdonában áll. AZ ingatlan nem áll természetvédelmi oltalom alatt.

IV. Jogi elemzés

A/. Jogszabályi háttér

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (1) bekezdése szerint a törvény hatálya kiterjed:

- a) az erdőre, annak élő és élettelen alkotóelemeire, az erdei életközösségre;*
- b) a külterületen található fásításra;*
- c) az erdészeti létesítményre;*
- d) az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületre.*

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a faállománnyal borított földrészeket közül:

- a) az arborétumra;*
- b) a közparkra;*
- c) az üzemmel, majorral, elkerített honvédségi objektummal, valamint közüzemi létesítményekkel azonos földrészen lévő, 1 hektárnál kisebb, vagy a fák tőnél mért távolsága szerint átlagosan húsz méternél keskenyebb, fával borított területre;*
- d) a tanya területére;*
- e) a szennyvíz, szennyvíziszap és hígtrágya elhelyezésére, hasznosítására szolgáló fával borított területre;*
- f) az út, a vasút, töltés, árok, csatorna, valamint az egyéb vonalas műszaki létesítménnyel azonos földrészen lévő, 1 hektárnál kisebb, vagy a fák tőnél mért távolsága szerint átlagosan húsz méternél keskenyebb, fával borított területre;*
- g) folyó, patak, csatorna medrére vagy a mederben keletkezett zátonyra;*

h) az energetikai célból termesztett, fás szárú növényekből álló, külön jogszabály szerint létesített ültetvényre;

i) földalatti gomba termesztését szolgáló, külön jogszabály szerint létesített ültetvényre.

(3) Védett természeti területen lévő erdő esetén e törvény rendelkezéseit a természet védelméről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A 2009. január 1-jétől hatályos, a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet rendelkezései szerint.

„1. § (1) E rendelet hatálya - a (2) bekezdésben foglaltak kivételével - a fákra, cserjékre (a továbbiakban együtt: a fás szárú növényekre) terjed ki.

(2) E rendelet hatálya nem terjed ki

a) az erdőről és az erdő védelméről, valamint a természet védelméről szóló törvények hatálya alá tartozó fás szárú növényekre;

(...)

3. § Tilos a fás szárú növények felületének jogellenes - a 4. § (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétes - megsértése, csonkítása, továbbá részeinek közvetlen vagy közvetett károsítása.

4. § (1) A használó köteles gondoskodni az ingatlanon lévő fás szárú növények fenntartásáról, az adott faj tulajdonságainak megfelelő szakszerű kezeléséről (így különösen víz- és tápanyag-utánpótlásról, metszésről, növény-egészségügyi beavatkozásról), valamint szükség szerinti pótlásáról.

(2) A használó köteles gondoskodni az ingatlanán lévő fás szárú növények emberi életet, egészségét veszélyeztető részeinek eltávolításáról.

(3) A használó - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - köteles gondoskodni a fás szárú növények emberi életet, egészségét veszélyeztető származékainak, így különösen ágak, virágzat, termés, levelek összegyűjtéséről. A használó mentesül az összegyűjtési kötelezettség alól, amennyiben a humuszképződés nem ellentétes a terület rendeltetésével.

5. § (1) Közterületen közművezeték - a 8. § (3)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel - úgy kell elhelyezni, hogy az a fás szárú növényt ne veszélyeztesse, közvetlenül vagy közvetetten ne károsítsa.

(2)

(3) Közterület burkolatának építésénél és -felújításánál a fás szárú növény töve körül legalább 2,25 m² víz- és légáteresztő felületet kell hagyni.

(4) Az érintett földrészlet fekvése szerinti települési önkormányzat (fővárosban a kerületi önkormányzat) jegyzője (továbbiakban: jegyző) a használót az (1)-(3) bekezdésben és a 4. §-ban meghatározott fenntartási és kezelési feladatok, továbbá a 2. § szerinti telepítési előírások teljesítésére kötelezheti.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény alapján:

„48. § (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben - illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben más törvény hatálya alá nem tartozó egyes fás szárú növények védelme érdekében tulajdonjogot korlátozó előírásokat határozhat meg.”

B/. Összefoglalás

A fenti jogszabályi háttér alapján, valamint a megkeresésemre érkezett válaszok alapján megállapítható, hogy sem a Saághy utcai mamutfenyő, sem a Szombathely 1216/5. hrsz-ú ingatlan nem áll természetvédelmi oltalom alatt, és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján sem élvez védelmet.

A Kámoni Arborétum Természetvédelmi Terület bővítéséről és határainak módosításáról szóló 20/2003. (XII. 16.) KvVM rendelet, illetve a Kámoni arborétum természetvédelmi terület védettségenek fenntartásáról szóló 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet kezelési terve védőövezetet nem jelölt ki.

Az érintett ingatlan tulajdonosa az erdészet, de ez nem jelenti azt, hogy a kérdéses ingatlan erdő művelési ágba tartozik. A földhivatali nyilvántartás szerint belterületi magántulajdonú ingatlanon áll a fa.

A vonatkozó jogszabályok alapján megállapítható, hogy a mamutfenyő és az ingatlan természetvédelmi védettséget nem élvez. Ennek ellenére a növény nincsen kiszolgáltatott helyzetben. A belterületi kivett beépítetlen terület megnevezésű ingatlanon álló fás szárú növény kezelésére és fenntartására a R. 3-5. §§-ai irányadók, és e R. alapján előírt kötelezettségek elhanyagolása esetére az erdészet jegyzői hatáskörben kötelezhető.

További, tulajdonjogot korlátozó előírásokat önkormányzati rendelettel lehet meghatározni.

A mamutfenyő országos védelem alatt nem áll, de helyi védettséget önkormányzati rendelet biztosíthatja. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 25. §-a alapján a természeti érték védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet.

V. Intézkedés

A vizsgálat alapján az érintett szervek eljárásával kapcsolatosan a jelenleg rendelkezésemre álló adatok alapján visszásságot nem állapítottam meg.

Sajnálom, hogy a fenti tájékoztatáson túl nem lehettem a segítségére, de természetesen a jövőben is rendelkezésére állok minden olyan ügyben, amelynek vizsgálatára az Obtv. feljogosít.

Budapest, 2009. július „ „

dr. Fülöp Sándor
jövő nemzedékek országgyűlési biztosa